

PSYCHOLOGIE U NÁS A JINDE

ZPRÁVA O 2. SETKÁNÍ PSYCHOLOGŮ PODUNAJSKÝCH ZEMÍ

V týdnu od 28. 9.–3. 10. 1970 se ve Smolenicích sešli psychologové z podunajských zemí na svém druhém setkání. Pojem „podunajský“ byl ku prospěchu celé konference pojat ve velice širokém rozsahu, kromě představitelů zemí, kterými Dunaj skutečně protéká (Slovensko, Rakousko, Maďarsko, Rumunsko, Bulharsko) nebo se jich alespoň dotýká – jako SSSR, sešli se ve Smolenicích také představitelé zemí od Dunaje vzdálenějších, jako např. Polsko, NDR, Holandsko, Itálie, Švédsko a dokonce i USA.

Tak jako nebylo použito přísných měřítek na vymezení pojmu „podunajský“, nebyli ani účastníci příliš omezováni ve volbě přednesených témat. Program byl velmi pestrý a podával široký – i když jistě ne úplný – přehled o zájmových oblastech v různých evropských zemích.

Pracovní náplň setkání tvořilo deset sympózií a dvě vyžádané přednášky. Zasedání probíhala většinou ve dvou paralelních sekcích.

Sympóziium Biologické základy chování bylo vedeno G. Guttmannem z Vídně. Tři referáty v tomto sympóziu se zabývaly rozbořením elektroencefalografických projevů ve vztahu k chování (V. D. Nebylicyn z Moskvy, M. Márton z Budapešti a D. Lehmann ze San Francisca). R. Bisping z Düsseldorfu a jeho spolupracovníci referovali o výsledcích dvou experimentů s negativním a pozitivním transferem pomocí RNA při instrumentálním podmiňování u ryb. T. H. Bösser z Düsseldorfu sledovali vliv směsi amylobarbitonu a amfetaminsulfátu na časovou strukturu chování krys. O. Halmiová z Bratislavy referovala o výzkumu vlivu síly nervového systému na jednoduchý výkon a výkon při zátěži. O změnách tepové frekvence při orientačním reflexu referoval J. F. Orlebeke z Amsterodamu. A. Uherík z Bratislavy se zabýval vztahem mezi dimenzemi osobnosti, bioelektrickou aktivitou kůže a srdečním tepem při spánkové deprivaci.

Další sympóziium se týkalo problémů učení a vedl je G. A. Pirjov ze Sofie. Referoval v něm W. L. Szewczuk z Krakova o experimentech týkajících se retroaktivního a proaktivního útlumu. R. Ferstl z Mnichova zkoumal vztah mezi rysy osobnosti a strategií při učení, které není závislé na inteligenci. Z. Jelínková z Prahy se zabývala problematikou mož-

ností vypracování podmíněných odpovědí během spánku. J. Linhart z Prahy a jeho spolupracovníci referovali o použití metody hry Domino při výzkumu učení u dětí. O zkušenostech s programovaným učením ve škole referoval M. Milan z Bratislavy. G. Mikula z Grazu se zabýval vlivem mnemotechnických pomůcek na rychlost učení a kvalitu zapamatování smysluplného materiálu. G. D. Pirjov ve svém referátu sledoval úlohu hypotéz při řešení technických problémů.

Sympóziium Vnímání z interfunkčního hlediska bylo vedeno D. Kováčem z Bratislavy. Ve svém vlastním referátu se vedoucí tohoto sympózia zamýšlel nad výsledky dlouholetého výzkumu vnímání z hlediska jeho funkce při regulaci chování. Přehledový referát o inženýrsko-psychologických aspektech problematiky vnímání přednesl B. F. Lomov z Moskvy. Další referáty se týkaly dílčích problémů z oblasti vnímání. K. V. Bardin z Moskvy referoval o výzkumu týkajícím se „zóny nejistoty“ při určování prahu vnímání. G. Johansson z Uppsaly se zabýval zrakovým vnímáním pohybu a rozdíly ve vnímání pohybu těles a živých organismů. Tento referát byl doplněn řadou krátkých kinematografických demonstrací. G. Haubensack řešil problém, zda při kategoriálním posuzování je vzdálenost soudů „velký“, a „malý“ od středu symetrická. W. G. Koster na základě pokusů s vizuálním a auditivním reakčním časem se kriticky zamýšlel nad existencí tzv. psychologické refrakterní fáze. G. Kanizsa z Terstu referoval o subjektivní velikosti vnímaných objektů v situaci, kdy externí stimulace je omezená a převažuje interní organizace zrakového pole (např. tachistoskopické vnímání). E. Mittenecker z Grazu se zabýval vlivem optické zpětné vazby (video feedback) na chování. F. Liedemit z Berlína sledoval korelace mezi navozenými změnami v oční konvergenci a prahem kontrastní transmise (contrast transmission). N. J. Vergiles z Moskvy dokázal na základě svých experimentů důležitost stabilizace retiny při výzkumu zrakového vnímání. A. Thomas z Münsteru se zabýval problémem konstantnosti v psychomotorickém systému.

J. Daniel z Bratislavy vedl další sympóziium týkající se lehké psychické zátěže. Sám referoval o výzkumu zátěže u operátorů v chemickém průmyslu. Referát H. Bartenwerfera z Frankfurtu n. M. podal přehled řady fyziolo-

gických i psychologických metod, kterými lze řešit mentální zátěž. M. Frankenhauerová ze Stockholmu informovala přehledně o provedených výzkumech vztahu mezi externími, behaviorálními a endokrinními faktory při stressu. G. Geréb ze Segedu se zabýval modelovým výzkumem pracovní monotonie. G. Horkovič z Bratislavy podal přehled o klinických zkušenostech s následky stressu a jejich terapií.

Sympóziem Vývoj kognitivních procesů bylo vedeno L. Kelemenem z Debrecína. Vedoucí sympózia referoval o výzkumu vývoje myšlení u 6–10letých dětí při školní výuce. E. Krau z Cluje zkoumal vztah mezi některými aspekty myšlení a řeči. O. Árochová z Bratislavy se zabývala výzkumem vývoje percepce a verbalizační schopnosti u dětí. D. Barbatová z Bukurešti se spolupracovníky provedli výzkum kombinační schopnosti u 10–14letých dětí.

Sympóziem Problémy tvůrčího myšlení bylo vedeno M. Strížencem z Bratislavy, který přednesl referát o výzkumu vztahu mezi modelovou zkouškou tvůrčího myšlení, pracovním úspěchem a výsledky psychodiagnostických testů. M. Bejat z Bukurešti srovnával výsledky zkoušek kreativity, řešení problémů a jiných rysů osobnosti u dvou skupin žáků, z nichž jedni byli v matematice úspěšní, druzí neúspěšní. B. Chalupa z Brna sledoval vztah mezi výsledky zkoušek kreativity a dosažením vědecké kvalifikace. J. Ekel z Varšavy se zabýval otázkami podílu kreativního myšlení při rozhodování. O. Neacsu z Bukurešti referoval o výzkumech kreativity ve vztahu ke schopnosti hereckého výrazu.

Úvodem k sympóziu Emoce jako teoretický a praktický problém přednesl jeho vedoucí J. Švančara z Brna referát vypořádávající se i z historického hlediska s některými základními otázkami této oblasti psychologického výzkumu. V. Smékal z Brna provedl kategorizaci aspektů, které je nutno respektovat při diagnóze emocí. A. Stančák z Košic se v přehledném referátu zabýval příspěvkem psychofarmakologie k psychofyziologické teorii emocí a diskutoval výsledky vlastního výzkumu o vlivu alkoholu na emoce. J. Reykowski z Varšavy sledoval vztahy mezi osobnostními rysy a výskytem psychosomatických chorob. P. Ekman z Kalifornie studoval výraz obličeje při emocích a došel k přesvědčivým závěrům, že existuje univerzální výraz nejméně u šesti typů emocí.

tuje univerzální výraz nejméně u šesti typů emocí.

O. Kondáš z Bratislavy vedl sympóziem týkající se vztahů mezi psychopatologií a učením. Sám v něm přednesl referát o výzkumu rozdílů ve verbálním učení u schizofreniků, duševně chorých-neschizofreniků a u normálních. N. Birbaumer z Mnichova dokazoval na základě vlastních pokusů důležitost sledování EEG při studiu úzkosti. R. Ferstl z Mnichova si všímal vztahů mezi strategií při učení geometrickým tvarům a rysy osobnosti. K. Frühauf z Berlína referoval o zkušenostech s učením při afaziích zaviněných různými příčinami. R. E. Vogler z Mnichova a jeho spolupracovníci přednesli zprávu o svých zkušenostech s novým způsobem odvykací léčby u alkoholiků.

Sympóziem Řeč, jazyk a význam vedl S. Ertel z Heidelbergu. H. Grimmová z Heidelbergu přednesla úvahu o teoretických problémech vztahujících se ke strukturálnímu popisu dětské řeči. N. Groeben z Münsteru se zabýval důvody pro nezbytnost sémantického aspektu při studiu gramatiky. H. J. Strüber z Münsteru referoval o některých výzkumech vztahů mezi řečí a objekty. J. Šípoš z Bratislavy shrnul výsledky série experimentů se slovními podněty. Vedoucí sympózia S. Ertel se snažil objasnit zákonitosti prenominální kombinace adjektiv.

Ty referáty, které svou tematikou neodpovídaly žádnému ze stanovených sympózií byly zařazeny do sympózia „Varia“. G. Eckhardt z Jeny zde uvažoval o problémech výzkumu historického vývoje psychologie u různých národů. T. Tomekovič z Bělehradu referoval o vztahu osobnostních rysů, které jsou důležité při týmové spolupráci a ovlivňují vzájemnou volbu pracovních partnerů. P. Rokusfalvy z Budapešti přednesl zprávu o výzkumu vztahu mezi objektivní a subjektivní pravděpodobností při experimentální hře u vrcholových sportovců a kontrolní skupiny. H. Kallina z Münsteru se zabýval hypnagogickými jevy a dokazoval, že jejich fyziologické koreláty nejsou lokalizovány centrálně, ale retinálně. E. Gulianová z Bukurešti zkoumala fyziologické projevy při sluchové vigilanci v hluku.

Poslední den zasedání byl vyhrazen vyžádaným přednáškám. A. Jurovský z Bratislavy přednesl referát na téma Princip funkčnosti v interpersonální přitažlivosti v do-

spívání. Výsledky výzkumu vedly k závěru, že při vytváření interpersonálních sympatií hraje princip funkčnosti druhých lidí pro jedince důležitou roli vedle jiných principů. V. Tardy z Prahy referoval o trendech v psychologii osobnosti.

Na závěr celého zasedání provedli jeho hodnocení B. F. Lomov z Moskvy a G. A. Lienert z Düsseldorfu. I když šlo o oficiální vystoupení, srdečný tón obou příspěvků prozrazoval, že pochvalná slova jsou míněna více než upřímně.

Velkou předností konference bylo, že

zde byla zastoupena početně mladší generace, že pracovní schůzky byly vedeny zcela neformálně v přátelském ovzduší, a že bylo mnoho příležitosti k výměně odborných zkušeností. Účastníci z nesocialistických zemí velmi oceňovali příležitost seznámit se s prací svých kolegů ze zemí socialistických v měřítku tak širokém a kladně hodnotili úroveň jejich vystoupení. Všichni zúčastnění se rozcházelí obohaceni o nové zkušenosti a s přáním, aby se opět co nejdříve sešli na 3. konferenci psychologů podunajských zemí.

M. Malotínová

Oznámení

Fakulta dětského lékařství UK v Praze oznamuje, že uspořádá ve dnech 10.–12. listopadu 1971 vědeckou konferenci k 50. výročí KSČ a k 20 létům trvání fakulty dětského lékařství UK, na téma: „Evoluční aspekty v medicíně“.

Zahájení bude v Karolinu dne 10. 11. 1971 o 9,30 hodin. Odpoledne tamtéž sympóziium o výuce pediatrie na lékařských fakultách, které pokračuje 11. listopadu 1971 odpoledne v Ústředním kulturním domě dopravy a spojů, náměstí Míru 9, Praha 2-Vinohrady, odpoledne od 14,30 hodin. Dne 11. 11. 1971 celý den a 12. 11. 1971 dopoledne se tamtéž koná vědecká konference. Pro absolventy FDL UK bude dne 11. 11. 1971 dopoledne tamtéž paralelně organizováno zasedání s pracovní náplní. Týž den večer se koná přátelské setkání absolventů FDL s učiteli fakulty.